

ప్రముఖ సాహిత్య - ౦

Personal Copy

ముకుళిత పత్రం-1

E601A135

చైతన్య కవిత

క్రొధన సంక్రాంతి
జనవరి 1986

సంపాదకులు
తంగిరాల సుబ్బారావు
ఆర్వీయస్. సుందరం

చైతన్య కవితా వేదిక

ఆశయ కీరణాలు

1. కులతత్వాలతో, మత మౌఢ్యాలతో, రాజకీయ కక్షలతో, విదేశీయ భిక్షలతో భిన్నాభిన్నమై జీవం కోల్పోయిన తెలుగు కవితకు ప్రాణం పోయడం
2. యువతలో కవితా చేతన రగుల్కొల్పి 21 వ శతాబ్దిలోకి నడిపించడం
3. ఉద్బంధ కవిత్వయంనుంచి నిద్దుర వదలించే గద్దర్ వర కూగల రసవైతన్యాన్ని పిండి సాహిత్యయాత్రల్లో ప్రచారో పన్యాసాలద్వారా తరుణ తరానికి పంచడం
4. ఆధునిక పరికరాలతో కవుల కమ్మని గళాల ధ్వని తరంగా లను పట్టి, ప్రసారం చేసి, ప్రజల్ని స్పందింప జేయడం
5. మహాకవుల రూప చిత్రాలను ముద్రించి, అందరికీ అందించి కవితారంగం మీద ఆసక్తిని పెంచడం
6. పద్యం, గేయం, వచన కవిత, పల్లెపదం అనే భేదం లేకుండా, సమచిత్తంతో సమస్త కవిత్వాన్నీ సమాదరించి 'వైతన్య కవితా పత్రిక' ద్వారా ఒక వేదిక నేర్పరచడం
7. 'కవితా వసంతం', 'కవితా శరత్తు'ల పేరిట 'సాహిత్య పాఠ శాలలు' నిర్వహించి, విశాలాంధ్రలో, ప్రవాసాంధ్రుల్లో వైతన్య కవితా ధ్వజాలను ఎగుర వేయడం
8. ఫోల్డ్లర్ కవితలు, పోస్టర్ కవితలు, కార్డు కవితలు, నోటీసు బోర్డు కవితలు ఇత్యాదుల ద్వారా యువతలో కవితాసక్తి పెంపొందించడం
9. 'కావ్యరాత్రి', 'కవన విజయం', 'భువన విజయం', 'అష్టావ ధాన-శతావధానాలు', 'ఆశుకవిత్వం' ద్వారా యువతరంలో సాహిత్యాభిరుచిని కలిగించడం
10. మహాకవుల రచనల మూల ప్రతులనూ, బిరుదులు, సత్కారాలు, గౌరవాలు ప్రతిబింబించే వస్తువులనూ భద్రపరిచే వైతన్యకవితా ప్రదర్శనాలయాన్ని స్థాపించడం

1

నిశ్శబ్దాల నిర్మాణ వాస్తువు తెలిసినవాడు
ఋషి

శబ్దాలకు రెక్క లిచ్చి నిశ్శబ్దాల్లోకి
ఎగరేసేవాడు కవి.

2

ఒక అందమైన పోయెం అంటే
దానికి ఒకగుండె ఉండాలి
అది కన్నీళ్ళు కార్చాలి
క్రోధాగ్నులు పుక్కిలించాలి
పీడితుల పక్షం అవలంబించి
మనిషి ఋణం తీర్చుకోవాలి
కాలపు బరువుల్ని మోయాలి—
బ్రతకడానికి పద్యం ఒక
కోట బురుజు కావాలి
పద్యం మనిషి విజయానికి
ఒక జెండా అయ్ ఎగరాలి.

3

నేను రిక్త హస్తాలతో రాస్తున్నాను
నీవు అశ్రు నేత్రాలపో చూస్తున్నావు
బొట్టు బొట్టుగా నా దుఃఖం కాగితపు
బుగ్గలమీద రాలుతోంది.

మధునాపంతుల మధుర కవిత

నవకవితార్థగానము వినన్ సకుతూహలులై కళాపిపా
సువులిట వేవియుండిరి; విశుద్ధతర స్వరరీతి గీతికా
రవము విపంచికం జూనిపి రాగరస ప్రచురంబుగాగఁ బా
డవె విధిరాజ్ఞి! మాయెదలు డక్కఁగొనం గరుణార్ద్ర చిత్తవై.

“రమణీయార్థ ప్రతిపాదకశ్శబ్దః కావ్యమ్”

—జగన్నాథుడు

కవీ!

—పరాభి

వ్యసన హసనముల సన సన

విస్వనముల నీదు రసన

మస్మణముగా చిల్కింది.

ఎదల మధుర మెదియొ కదల

సుధల విధము వ్యధల, మృదుల

పదములందు పల్కింది.

నురువు లనవు కడలి పరుపు

దరువు నగల వెరవు హరువు

నీ పాటల పొర్లింది.

జతలను విడి స్మృతులను తల

పోవు సతుల వెతల కతల

కారుణ్యము దొర్లింది.

*

*

*

✓ ఏ కవికి అయినా సరే (అప్రేరియా కవిత) —జేమ్స్ మెకాలే

వేసుకో ఉప్పు నీ నాలుక మీద

అయినా తినిపించకు గుండెకు

ఏడుపూ, చీకటీ, కల్లలూ

ఇవి కళామరణాలు.

జీవితమంటే సంతోష దాహం;

కళ అభ్యాసం చేసేది దాన్నే.

తగు మాత్రం త్రాగిన మధుమదం

తన దీప్తిని నీ కవితలకు ప్రసాదించనీ.

విహరించు నల్లని బాతులా,

ప్రకాశించే విశాల ప్రదేశంలో;

మొరుగుతున్న అజ్ఞానానికి

కనబడనంత దూరంలో.

గజల్

—దాశరథి

రమ్మంటే బాలుగానీ రాజ్యాలు విడిచిరానా!
నీ చిన్ని నవ్వుకోసం స్వర్గాలు గడిచి రానా!

ఏడేడు సాగరాలు ఎన్నెన్నో పర్వతాలు
ఎంతెంత దూరమైనా బ్రతుకంత నడిచిరానా!

కనులందు మంచులాగా కలలన్ని కరిగిపోగా
కావేరి వోలె పొంగే కన్నీరు తుడిచి రానా!

నీవున్న మేడ గదిలో నను చేరనీయరేమో
జలతారు వీర కట్టి సిగపూలు ముడిచి రానా!

పగబూని కరకువారు బంధించి ఉంచినారు
ఏ నాటికైన గానీ ఈ గోడ పొడిచి రానా!

* * *

✓ చెవిలో మాట (కన్నడం నుంచి) —జి. యస్. శివరుద్రప్ప

ఎప్పుడూ తీగమీద నడుస్తున్న
మిమ్మల్ని చూసి నాకు వెరగు, భయం,
జాలి.

నేలమీద నడిచే నేను
స్పర్ధించలేను మీతోను;
దానికి బదులు

మీరు పడకుండా ఉండాలని ఆశిస్తాను;
పడినా పెద్ద దెబ్బ తగలకూడదని
కోరుకుంటాను; ఇంత కన్న
నేను అసహాయుణ్ణి.

“కవిత్వం ఒక ఆల్కెమి
దాని రహస్యం కవికే తెలుసు
కాళిదాసుకు తెలుసు పెద్దన్నకు తెలుసు
కృష్ణశాస్త్రికి తెలుసు శ్రీశ్రీకి తెలుసు”

—తిలక్

సరదా పుట్టింది ఆకాశానికి
మనిషి లాగే
తన ముఖం చూసుకోవాలని.

సింగారించుకుంది
పల్చబడ్డ మబ్బుల్ని
ముంగురుల్లా ఒత్తుకుంటూ.

నాలుగు పోచలు మిగిలిన నెత్తిని
నలభైసార్లు దువ్వుకునేమనిషి
చెడగొట్టి నట్టున్నాడు
విదంబరం కప్పుకున్న అంబరాన్ని,
కాకుంటే

ఆకాశానికి అద్దమెక్కడ?
వేదబావిలో చెరువులో
ఆవులింవే సముద్రం నురుగులో
అగుపింవేది
ఆకాశం ముఖమే కదా!

అయినా సరదా పుట్టింది ఆకాశానికి
తన ముఖముద్రను మరింతగా
తరిచి తరిచి చూడాలని.

గుండెను చీల్చుకుని
కళ్ళనిండా నింపుకుని చూసింది
తన ముఖం కనిపించింది
త్యాగధనుల రక్తంమడుగులో.

“కవిత్వం ఒక మెస్మరిజం
కవికన్ను ఒక ప్రిజం”

— శేషేంద్ర

కొత్త విప్లవం ?

—నిఖిలేశ్వర్

పారిశ్రామిక విప్లవంలోంచి
తప్పిపోతున్న శ్రామిక విప్లవం,
సాంకేతిక విహాయస యాత్రలో
ఇక్కడి మేధావులకు ఇప్పుడిక మిగిలిన చదువు
“పౌర సంబంధాల అధ్యయనం”!

సమాచార మార్పిడిలో
వేయగల ఎత్తుగడల చాకచక్యంలో,
దేశంలో దౌర్జన్యం ఎన్నిరంగులు మార్చి
శ్రమ శక్తి నెంత దోపిడి చేసినా—
తమ “మ్యానేజియరల్” తెలివి తేటల నిర్వాకంలో,
దేశాన్ని—అందులోని ప్రజల్ని
తమ చేతి వేళ్ల కొసలపైన్నే
కంప్యూటర్లలా ఆడించగలమనే అహంకారం,
కొత్త చదువుల కొత్త దొరలు—
ఇప్పుడిప్పుడే తెస్తున్న కొత్తవిప్లవం!

*

*

*

ఎల్లోరా కవిత

నిశ్శబ్దం పలకరించే సమయంలో
శబ్దం వాక్యమై మాట్లాడే కాలంలో
ధ్వని రాగమై పాడే సమయంలో
పక్షి రెక్క విప్పి ఎగిరే సమయంలో
మొగ్గ రేక విప్పే సమయంలో
కవిత మనిషిని నవ్వించే సమయంలో
సాహితీ ప్రగతిని ఆహ్వానించే
సమయంలో
దేశం చల్లని కన్నతల్లిలా ఉంటుంది!
ప్రజ నిశ్చల నిర్మల జలధారలా
ఉంటుంది!

విచ్చిన తమ్మి రేకులకు వియ్యములౌ తెలిగన్నదోయితో
నచ్చపు వెన్నెలల్ విరియు నందపుగ్రొన్నెలవంక మోముతో
రెచ్చిన గండుతుమ్మెదల టెక్కలుగేరెడు నొత్తుజుట్టుతో,
బచ్చని మేనితో బుడుత భాసెలెఁ జూడ్కికి విందు సేయుచున్.

*

*

*

జపాను హైకూలు

నా తలపోత
వెన్నెలగా మారుతుంది
అకాశాన్ని నింపుతూ.

ఒక ఉపవాసి
అర్ధరాత్రి నీళ్లకోసం బ్రతిమాలుతాడు;
తళుక్కున ఒక మెరుపు.

*

*

*

చంటి బిడ్డ ఐరోపావాడు (ఆఫ్రికా కవిత)

చంటి బిడ్డ ఐరోపావాడు
వాడు మన తిండి తినడు
తన సొంత నీళ్ల కుండలో నీళ్లే తాగుతాడు. ||చంటి||
మన భాష మాట్లాడడు
అమ్మ వాడిని అర్థం చేసుకోకపోతే
చిరచిరలాడుతాడు.
ఇతరుల్ని అంతగా పట్టించుకోడు
తన యిష్టాన్ని తలదండ్రులమీద బలవంతంగా రుద్దుతాడు ||చంటి||
వాడెప్పుడూ అతి సుకుమారుడు
వాడి చర్మంమీద చిన్ని గోరునొక్కుకూడా
పెద్ద పుండయి పోతుంది!

(‘ఎలే’ జాతివారి పిల్లలపాట)

✓ రోదసి నాక

—తంగిరాల, మినీకవితలు

చుక్కలను తాకే మానవుని మేధ
శూన్యంలో పాడుతోంది
భూగోళాన్ని మట్టు పెట్టే
విషాద గాథ.

✓ చెరకు గడ

కత్తితో నరికి
గానుగలో నలిపి
పెనంలో కాచి
హింసిస్తుంది అధికారేంద్ర జాలం,
వేతకాని జనత
మెత్తగా చూస్తూ
తియ్యగా మాట్లాడినంత కాలం.

✓ సెలయేళ్లు

ఎక్కడో అడవిలో పుట్టిన
తిరుగుబాటు సెలయేళ్ళన్నీ కలిసి పారి
నదులుగా మారి
సముద్రంలో చేరి
ఉవ్వెత్తున ఉప్పెనగా లేచి
ఉళ్ళను ముంచుతాయి
దేశాన్ని కబళించుతాయి!

* * *

✓ జపాను హైకూలు

చలిలో

ఒక సీతాకోక చిలుక: ఎగురుతుంది
స్వీయాత్మాన్వేషణలో.

నేల మీద రాలుతూ

ఒక తూనీగను బంధించింది
మందార పుష్పం.

దాంపత్య దర్శనం

—సుందరం

మొదట ద్వైతం
తర్వాత అద్వైతం
ఆ పైన విశిష్టాద్వైతం
కొంత చార్వాకం, మరికొంత సాంఖ్యం
మీమాంస కూడా లేక పోలేదు.
పింగాణి కప్పులో కాఫీలా సుఖం
కళ్ళలోంచి వెలికిరాని దుఃఖం
అనంత వై విధ్యమయం
ఈ భారతీయ దాంపత్యం.

*

*

*

కవిత

—“కరుణశ్రీ”

కలువలు పూచినట్లు! చిరు
గాలులు చల్లగ వీచినట్లు! తీ
వలు తలలూచినట్లు! పసి
పాపలు వేతులు చాచినట్లు! క్రొ
వ్వలపులు లేచినట్లు! చెలువల్
చెలువంబుగ జూచినట్లు! ఆ
త్మలు పెనవైచినట్లు! కవితల్
రచియింతు రహూ మహాకవుల్!!

*

*

*

పాదాలు

—కె. శివారెడ్డి

కొంతమంది చెడుగాలిలా వస్తారు
కొంతమంది పరీమళ వీచికలా వీస్తారు
మరి కొంతమంది
ఉదయంకన్న హృదయంలా
ఆరోగ్యం ప్రేళ్ళతో స్పృశిస్తారు
ఎవరి పాదాలు నిన్ను పరిపక్వమైన నేలలోకి తొక్కి
కొత్తగా మొలకెత్తేట్లు చేస్తాయో
ఆ పాదాలు నా గీతాలు.

తరతరాలుగా వేళ్ళుపాతుకున్న
చీకటిమాను కొమ్మలకు
తలకిందులుగా వేలాడుతున్న పక్షులు.

నీడలోంచి బయటపడి
వెలుగుకోసం నడుస్తుంటే
పొడిచి చంపుతున్న పలుగాకులు.

వెనక్కు వెళ్ళామనే మనస్సు
వద్దని మొరాయిస్తున్న చేతన.

వై తన్యాన్ని నమ్ముకున్నందుకు
ముందుకే నా నడక.

* * *

సోమసుందర్ కవిత

కొత్తగా పల్లవిస్తున్నాయి ఆశయాలు
కొత్త పల్లవి ఎత్తుకున్నాయి ఆశలు....
ఇంక ఫరవాలేదు, చస్తుంది మాపు!
కలకలలాడుతూ విరుస్తుంది రేపు!

“పూల కడుపులలో తేనె పోసె నెవడో!
దాని తీయు నేరుపు తుమ్మెదకు లభించె;
భాషలోని మాధుర్య లావణ్యభావ
సాధు భోగము కవిముఖ సాధ్యమయ్యె”

—రాయప్రోలు

“తేనె సోక నోరు తీయన యగు రీతిఁ
నోడ నర్థ మెల్లఁ దోచకుండ
నోడ శబ్దములను గూర్చిన కావ్యమ్ము
మూఁగ చెవిటివారి ముచ్చటగును”

—మొల్ల

చైతన్య కవితా వేదిక

సలహా సమితి

శ్రీయుతులు

“కరుణశ్రీ”

డాశరథి

నారాయణ రెడ్డి

పరాభి

పుట్టపర్తి నారాయణాచార్యులు

బెజవాడ గోపాలరెడ్డి

మధునాపంతుల

శేషేంద్ర

సోమసుందర్

సంపాదకులు :

Dr. T. V. Subba Rao

Department of Telugu

Bangalore University

Jnana Bharati, Bangalore-560 056

Dr. R. V. S. Sundaram

Department of Telugu

University of Mysore

Manasagangotri, Mysore-570 006

చైతన్య కవితా వేదిక వార్షిక సభ్యత్వం రూ. 10-00

ప్రత్యేక సభ్యత్వం రూ. 100-00

జీవిత సభ్యత్వం రూ. 200-00

పోషకులు రూ. 500 లకు పైన.

వార్షిక సభ్యులు, ప్రత్యేక సభ్యులు చైతన్య కవితా పత్రిక పొందుతారు. జీవిత సభ్యులకు, పోషకులకు పుస్తకాలు, కేసట్లతో సహా అన్నీ అందుతాయి.